

Сторінки історії

УДК 616.161-008.6-092

Ю.Є. Роговий, Л.О. Філіпова, В.А. Дорошко, К.В. Слободян, А.В. Марущак

ІСТОРІЯ ТА СЬОГОДНІШНІ ДОСЯГНЕННЯ КАФЕДРИ ПАТОЛОГІЧНОЇ ФІЗІОЛОГІЇ БУКОВИНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці

Резюме. У статті висвітлені основні історичні етапи становлення кафедри патологічної фізіології Буковинського державного медичного університету та представлені її найбільш вагомі сьогоденні досягнення за період створення ЦНДЛ та виконання бюджетної НДР. Окреслено перспективи подальшого розвитку, які полягають в тому, що пріоритетними повинні бути наукові дослідження для дисертаційних робіт за участю

центральної науково-дослідної лабораторії, а також сертифікованих лабораторій, з якими підписані угоди про співпрацю.

Ключові слова: кафедра патологічної фізіології, історія, бюджетна науково-дослідна робота, центральна науково-дослідна лабораторія, досягнення, перспективи розвитку.

Кафедру патологічної фізіології було засновано в листопаді 1944 року. Першим завідувачем кафедри був видатний патофізіолог Іван Гнатович Федоров. Він закінчив аспірантуру в проф. Галкіна В.С. при кафедрі патологічної фізіології 2-го Ленінградського медінституту в 1934 р., розробляв наукову тематику щодо окиснювально-відновних процесів при патології крові. Влітку 1949 р. І.Г.Федорова було обрано на посаду завідувача кафедри патологічної фізіології Львівського медінституту, де він працював до 1960 р. Професор Федоров І.Г. є автором підручника "Основы патологической физиологии", який вийшов у світ у 1962 р.

З 1949 р. кафедрою завідував професор Дмитро Савович Четвертак. Тема його докторської дисертації "Роль нервной системы в механизмах развития гемотрансфузионных реакций". Під його керівництвом виконали дисертаційні роботи: Любоўська П.І., Закривидорога З.С., Гервасієва І.Д., Колпаков А.А., Жажаєва В.В. Після того, як проф. Д. С. Четвертак у 1961 р. вийшов на заслужений відпочинок, кафедру очолив Лев Миколайович Очеленко. За час роботи в інституті він підготував дев'ять робіт, з них одна – рукописна. Кандидатська дисертація Л.М. Очеленка присвячена вивченню електрофізіологічних та патофізіологічних змін мозку при експериментальних абсцесах. Тема його докторської дисертації «Патогенез абсцесів головного мозку та їх вплив на білковий склад крові й біотоки кори мозку».

З 20.12.1966 по 25.07.1980 р. кафедрою завідував проф. Борис Андрійович Пахмурний. Учень професора Е.Б. Берхіна, він приїхав у Чернівці з Алтайського медичного інституту, розробляв наукову тематику щодо патологічної фізіології нирок, водно-електролітного обміну, кислотно-лужного стану. Тема докторської дисертації Б.А.Пахмурного "О механизмах действия сердечных гликозидов на функцию почек и водно-

солевой обмен". Під його науковим керівництвом захистили дисертаційні роботи: Гоженко А.І., Стрикаленко Т.В., Кабашнюк В.А. та інші. Наказом по інституту № 350 від 4.11.74 р. за сумлінну працю і високі показники в роботі, активну участь у громадському житті проф. Пахмурний Б.А. занесений на дошку Пошани інституту. Завдяки зусиллям професора Б.А.Пахмурного, на кафедрі в Чернівецькому медичному інституті та і в цілому в Україні, були створені засади нового наукового напрямку – патофізіологія нирок та водно-солевого обміну. Сьогодні, найбільш активно цей напрямок в Україні розвивається у діяльності проф. Пахмурного Б.А. Для порівняння: у 2000 р. відбулися чергові конгреси патофізіологів України та Росії. У матеріалах російського з'їзду була опублікована одна робота з питань патофізіології нирок, а в тезах учнів школи проф. Б.А. Пахмурного були представлені 11 робіт, причому основна кількість з Чернівців та Одеси – вісім. Той факт, що IV Всесоюзна конференція з патофізіології нирок та водно-солевого обміну (1974) відбулася в Чернівцях, вперше в Україні, є прямим наслідком визнання праць кафедри патологічної фізіології і в першу чергу ролі проф. Пахмурного Б.А. у цьому науковому напрямку.

З 1980 до 1989 р. кафедрою завідував учень Бориса Андрійовича Пахмурного професор Гоженко Анатолій Іванович. Під його керівництвом підготовлено 20 докторів і 45 кандидатів наук, у тому числі: В.В.Дикусаров, Ю.Є. Роговий, О.Л. Кухарчук, О.С. Федорук, М.Д. Перепелюк, В.С. Самараш та ін. Проф. Гоженко А. І. опублікував понад 1250 наукових праць, у тому числі – 46 монографій, 15 методичних рекомендацій, отримав 62 патенти на винаходи, член спеціалізованої ради Д 41.600.01 при Одеському національному медичному університеті, головний редактор журналу "Актуальні проблеми транспортної медицини", автор підручника з патологічної фізіології

для англомовних студентів. Гоженко А. І. отримав звання «Почесний професор» у Всеросійському НДІ залізнодорожної гігієни, Буковинському державному медичному університеті, Тернопільському державному медичному університеті ім. І.Я. Горбачевського, член правління Товариства патофізіологів України, голова Одеського відділення, член редакційних колегій 12 вітчизняних і трьох закордонних журналів, експерт Атестаційної колегії МОН України за спеціальністю 14.03.04 – патологічна фізіологія. Анатолій Іванович Гоженко створив наукову школу з патофізіології водно-сольового обміну і функції нирок, представники якої успішно розвивають ідеї вчителя в Україні, Росії, Латвії, Болгарії, США, Ізраїлі, Фінляндії і Англії. Сьогодні заслужений діяч науки і техніки України, д.мед.н., проф. Гоженко А.І. працює на посаді директора Державного підприємства “Український науководослідний інститут медицини транспорту”.

З 1989 до 2008 р. кафедрою патологічної фізіології завідував д.біол.н., проф. Мислицький Валентин Францович. За його керівництва на кафедрі розробляються питання наукової тематики: вивчення ролі структур лімбічної системи в механізмах розвитку пренатального стресу, його запобігання та корекція. Проф. Мислицький В.Ф. – заступник головного редактора журналу “Клінічна та експериментальна патологія”. Член спеціалізованої вченої ради Д 76.051.05 у Чернівецькому національному університеті ім. Ю.Федьковича. Організував проведення IV Національного конгресу патофізіологів України з міжнародною участю “Фундаментальні аспекти сучасної медицини” (м. Чернівці, 26-28 травня 2004 року).

З 1 вересня 2008 року кафедру патологічної фізіології очолив доктор мед. наук, професор Юрій Євгенович Роговий [5]. За його керівництва на кафедрі розробляються питання бюджетної НДР: «Патогенетичне лікування дисфункції проксимального відділу нефрону та синдрому втрати іонів натрію з сечею, запобігання розладам клубочково-канальцевого, канальцево-канальцевого балансу та тубуло-гломерулярного зворотного зв'язку за умов впливу екологічно несприятливих чинників». Державний реєстраційний номер в УкрІНТЕІ – 0112U003545. Терміни виконання розробки: 2012-2014 роки. Звіти про виконання НДР заслуховувалися на засіданнях кафедри, наукової комісії, ректорату, вченої ради, отримали позитивну оцінку та схвалення. Наукові дослідження виконуються на базі центральної науково-дослідної лабораторії [9], яка проводить свою роботу на підставі наказів ректора № 09-О від 2.12. 2011 р. “Про створення центральної науково-дослідної лабораторії” та наказу № 191-Адм від 15.05.2013 р. “Про контроль за станом метрологічного забезпечення наукових робіт”. Під керівництвом проф. Рогового Ю.Є. захистили кандидатські дисертації: Степанчук В.В. (2005) та Дікал М.В. (2008), Попович Г.Б. (2010), Савка

В.Г. (2011), Злотар О.В. (2012), Слободян К.В. (2013), Белявський В.В. (2014), апробували і подали до спеціалізованої ради здобувачі Вепрюк Ю.М. і Копчук Т.Г. та успішно виконують дисертаційні дослідження: Колеснік О.В., Арійчук О.І. Проф. Роговий Ю.Є. взяв активну участь у роботі 5-го Міжнародного Конгресу Патофізіологів (June 28-July 1, 2006 Beijing, China), на якому була прийнята декларація про роль і місце патофізіології в біомедичній культурі [8]. Особливий інтерес представляє п.5 декларації, відповідно до якого “міжнародне патофізіологічне товариство рекомендує, що не менш, ніж 8 % від загального об'єму навчальних годин слід присвятити патофізіологічному аналізу хвороби, стану передхвороби та умовам їх розвитку...”. Співробітники кафедри взяли активну участь у роботі наукових форумів: XIV Міжнародному конгресі з реабілітації в медицині і імунореабілітації. – Тель-Авів, Ізраїль. – 16-21 жовтня 2009 р; XVI Міжнародному конгресі з реабілітації в медицині і імунореабілітації. – Париж, Франція. – 30 квітня-3 травня 2011 р; III з'їзді фізіологів СНД (Ялта, Україна, 1-6 жовтня 2011); науково-практичній конференції з міжнародною участю “Сучасні методи біорезонансної діагностики та електромагнітна терапія” (Київ, 06-07 квітня 2013 року); підсумкових наукових конференціях Буковинського державного медичного університету (Чернівці, 2009-2013). Кафедра виступила співорганізатором науково-практичної конференції з міжнародною участю разом із кафедрою фармакології “Фармакологія, фізіологія і патологія нирок”, присвячена пам'яті проф. Іванова Ю.І. та проф. Пахмурного Б.А. (Чернівці, 18-19 жовтня 2012 р.). Проф. Роговий Ю.Є. опублікував 360 наукових та навчально-методичних робіт (у тому числі дев'ять монографій, чотири навчально-методичних посібників, один збірник наукових робіт, 170 статей, 48 винаходів, три інформаційних листки, два нововведення), із яких 90 робіт опубліковано за останні п'ять років (у тому числі п'ять – монографій, 45 вітчизняних статей, одна закордонна стаття, що входить у наукометричну базу “Scopus”, дві закордонні тези, 23 вітчизняні тези, 11 винаходів, два інформаційних листки, два нововведення).

Кафедрою виданий навчально-методичний посібник для англомовних студентів [11], а також кафедра взяла участь у виданні національного підручника з патофізіології, одним із співавторів якого є проф. Мислицький В.Ф. [2].

Колектив кафедри приділяє істотну увагу підготовці студентів до медичних ліцензійних іспитів Крок 1 “Стоматологія”, Крок 1 “Загальна лікарська підготовка”, Крок 1 “Фармація”, Крок 1 “Medicine”, які включені до відповідних робочих навчальних програм із проведенням тестового контролю на кафедрі з використанням тестових завдань профілю “Патологічна фізіологія” з інформаційних банків тестових завдань Центру тестування МОЗ України за останні роки. Прокідним

Завідувачі кафедри:

І.Г.Федоров(1944-1949) Д.С.Четвертак(1949-1961) Л.М.Очеленко(1961-1965) Б.А.Пахмурний(1966-1980)

А.І.Гоженко (1980-1989)

В.Ф.Мислицький (1989-2008)

Ю.С.Роговий
(з 1 09. 2008 по сьогоднішній день)

Колектив кафедри патологічної фізіології (січень 2014 року).
Верхній ряд зліва направо: ас., к.мед.н. Слободян К.В., доц., к.мед.н. Ходоровський В.М.,
доц., к.мед.н. Дорошко В.А., ас. Марущак А.В.
Нижній ряд зліва направо: ст. викл., к.мед.н. Перепелюк М.Д., проф., д.біол.н. Мислицький В.Ф.,
зав. кафедри, проф., д.мед.н. Роговий Ю.С., доц., к.мед.н. Філіпова Л.О.

балом допуску до підсумкового модульного контролю на кафедрі прийнято 80 %. Крім того, для допуску до підсумкового модульного контролю студенти проходять тестування в системі дистанційного навчання “Moodle” та в комп’ютерному класі з прохідним балом 60,5 %.

Проф. Роговий Ю.Є. і доц. Філіпова Л.О. є членами міжнародної організації “Coral Club International”. Співробітники кафедри опублікували статті в зарубіжних наукових виданнях:

1. Slobodian K. Evaluation of the disorders in renal functions in sexually immature rats with sublethal nephropathy under salt load and blockade of renal prostaglandins / K. Slobodian, Yu. Rohoviy // Acta Medica Bulgarica. – 2013. – Vol. XL. – № 1. – P. 34-39. (This journal is indexed in Global Health Database, in Bulgarian Medical Literature and in Scopus)
2. Роговий Ю.Є. Ранние механизмы патогенеза повреждения почек и печени при разобщении окисления и фосфорилирования / Ю.Є. Роговий, В.В. Белявский, Л.О. Филипова [и др.] // Современные проблемы науки и образования. – 2013. – № 6. – URL: www.science-education.ru/113-11345 (дата обращения: 26.12.2013).
3. Роговий Ю.Є. Патогенез нарушенной функционально-биохимического состояния почек при развитии асептической лихорадки / Ю.Є. Роговий, Т.Г. Копчук, Л.О. Филипова [и др.] // Современные проблемы науки и образования. – 2014. – № 2; URL: <http://www.science-education.ru/116-12915> (дата обращения: 28.04.2014).

Пріоритетним напрямом сьгоднішньої роботи Буковинської школи патофізіологів є дослідження патофізіології нирок та водно-сольового обміну. У першу чергу, це виконання планової НДР кафедри патологічної фізіології за рахунок коштів загального фонду Державного бюджету “Патогенетичне лікування дисфункції проксимального відділу нефрону та синдрому втрати іонів натрію з сечею, запобігання розладам клубочково-канальцевого, канальцево-канальцевого балансу та тубуло-гломерулярного зворотного зв’язку за умов впливу екологічно несприятливих чинників” (2012-2014 рр.). Номер держреєстрації – 011-2U003545. Прикладна КПКВК 2301050.

Дані дослідження в основному виконуються на базі центральної науково-дослідної лабораторії, яка проводить свою роботу на підставі наказів ректора № 09-О від 2.12. 2011 р. “Про створення центральної науково-дослідної лабораторії” та наказу № 191-Адм від 15.05.2013 р. “Про контроль за станом метрологічного забезпечення наукових робіт”.

За період створення центральної науково-дослідної лабораторії та виконання бюджетної НДР видано три монографії [1, 6, 7], захищено три кандидатських дисертації, опубліковано статей – 15 (у тому числі дві закордонних) [10, 12], тез – 10 (у тому числі закордонних дві), отримано

патенти на винаходи [3, 4], два інформаційних листи, 18 актів впроваджень, підготовлено три нововведення, одна методична рекомендація. Результати роботи мають соціальний, медичний та економічний ефект.

Виконання бюджетної НДР та звіти про роботу ЦНДЛ регулярно заслуховуються на засіданнях кафедри патологічної фізіології, наукової комісії, ректорату та вченої ради БДМУ, отримали позитивну оцінку та схвалення.

У своїй роботі Буковинська школа патофізіології нирок керується постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567 “Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника” і наказом ректора № 303-АДМ від 04.09.2013 р., п. 7.2 “Пріоритетним вважати виконання наукових досліджень для дисертаційних робіт за участю ЦНДЛ, а також сертифікованих лабораторій, з якими підписані угоди про співпрацю”.

Висновки

1. Висвітлені основні історичні етапи становлення кафедри патологічної фізіології Буковинського державного медичного університету та представлені її найбільш вагомими сьгоднішніми досягненнями за період створення центральної науково-дослідної лабораторії та виконання бюджетної науково-дослідної роботи.

2. Видано три монографії, захищено три кандидатських дисертації, опубліковано статей – 15 (у тому числі дві закордонних), тез – 10 (у тому числі закордонних дві), отримано патенти на винаходи, два інформаційних листи, 18 актів впроваджень, підготовлено три нововведення, одна методична рекомендація.

Література

1. Бойчук Т.М. Патолофізіологія гепаторенального синдрому при гемічній гіпоксії / Т.М. Бойчук, Ю.Є. Роговий, Г.Б. Попович. – Чернівці: Мед. університет, 2012. – 192 с.
2. Патолофізіологія: підручник [Ю.В.Биць, Г.М.Бутенко, А.І.Гоженко та ін.] за ред. М.Н.Зайка, Ю.В.Биць, М.В.Кришталева. – 4-е вид., переробл. і допов. – К.: ВСВ “Медицина”, 2014. – 752 с.
3. Пат. 74458 Україна, МПК (2006.01) А 61В 5/20. Спосіб діагностики порушення функції нирок за умов водного індукованого діурезу/ Ю.Є.Роговий, Ю.М.Вепрюк, В.В.Білоокій, О.В.Колеснік: власник: БДМУ. МОЗ України.– №u201205323: заявл. 28.04. 2012 р; опубл. 25.10. 2012. Бюл. № 20.
4. Пат. 58394 Україна, МПК (2011.01) А 61В 5/00; G01 N 33/493 Спосіб діагностики протеїнурії / С.Б. Семененко, Р. С. Булик, Ю.Є. Роговий, В.В. Белявський: власник: БДМУ МОЗ України №u201011482: заявл. 27.09. 2010; опубл. 11.04.2011, Бюл. № 7.
5. Роговий Ю.Є. Кафедра патофізіології Буковинського державного медичного університету: історія, сучасний стан проблеми, перспективи розвитку / Ю.Є. Роговий, Л.О. Філіпова, В.А. Дорошко // Бук. мед. вісник. – 2009. – Т. 13, № 1. – С. 157-160.
6. Роговий Ю.Є. Патолофізіологія вікових особливостей функцій нирок за умов надлишку і дефіциту іонів натрію при сулемовій нефропатії / Ю.Є. Роговий,

- К.В. Слободян, Л.О. Філіпова. – Чернівці: Мед. університет, 2013. – 200 с.
7. Роговий Ю.Є. Патолофізіологія гепаторенального синдрому на поліуричній стадії сулемової нефропатії / Ю.Є. Роговий, О.В. Злотар, Л.О. Філіпова. – Чернівці: Мед. університет, 2012. – 197 с.
 8. Роль V Міжнародного конгресу патофізіологів (ISP 2006) у поліпшенні викладання та засвоєння провідної теоретичної дисципліни / Ю.Є. Роговий, Л.О. Філіпова, Л.Г. Архіпова, І.Л. Муравйова // Мед. освіта. – 2007. – № 4. – С. 22-24.
 9. Роль центральної науково-дослідної лабораторії у покращанні навчально-методичної роботи кафедри патологічної фізіології / Ю.Є. Роговий, Л.О. Філіпова, В.А. Дорошко [та ін.] // Мед. освіта. – 2012. – № 3. – С. 84-85.
 10. Ранние механизмы патогенеза повреждения почек и печени при разобщении окисления и фосфорилирования / Ю.Е. Роговий, В.В. Белявский, Л.О. Филипова [та ін.] // Совр. пробл. науки и образования. – 2013. – № 6. – URL: www.science-education.ru/113-11345 (дата обращения: 26.12.2013).
 11. Rohovyy Yu.Ye. Essential pathophysiology for medical students / Yu.Ye. Rohovyy, L.O. Filipova, V.A. Doroshko. – Навчально-методичний посібник. – Chernivsti: Misto, 2011. – 296 p. (ГРИФ МОН України №1/11-7022 від 29.07.10).
 12. Rohovyy Yu. Evaluation of the disorders in renal functions in sexually immature rats with sublimate nephropathy under salt load and blockade of renal prostaglandins / Yu. Rohovyy, K. Slobodian // Acta Medica Bulgarica. – 2013. – Vol. XL, № 1. – P. 34-39.

ИСТОРИЯ И СЕГОДНЯШНИЕ ДОСТИЖЕНИЯ КАФЕДРЫ ПАТОЛОГИЧЕСКОЙ ФИЗИОЛОГИИ

Ю.Е. Роговий, Л.О. Филипова, В.А. Дорошко, К.В. Слободян, А.В. Марущак

Резюме. В статье освещены основные исторические этапы становления кафедры патологической физиологии Буковинского государственного медицинского университета и представлены ее наиболее весомые сегодняшние достижения за период создания ЦНИЛ и выполнения бюджетной НИР. Определены перспективы дальнейшего развития, которые заключаются в том, что приоритетными должны быть научные исследования для диссертационных работ с участием центральной научно-исследовательской лаборатории, а также сертифицированных лабораторий, с которыми подписаны соглашения о сотрудничестве.

Ключевые слова: кафедра патологической физиологии, история, бюджетная научно-исследовательская работа, центральная научно-исследовательская лаборатория, достижения, перспективы развития.

HISTORY AND TODAY'S ACHIEVEMENTS OF THE DEPARTMENT OF PATHOLOGICAL PHYSIOLOGY

Yu.Ye. Rohovyi, L.O. Filipova, V.A. Doroshko, K.V. Slobodian, A.V. Marushchak

Abstract. The article highlights the main historical stages of the development of the Department of Pathological Physiology of Bukovinian State Medical University and presents its most significant achievements for the current period CSRL creation and implementation of the budget of RW. Prospects of further development, the priority of which should be research for dissertations involving central research laboratory and certified laboratories, which signed an agreement on cooperation, have been determined.

Key words: Department of Pathophysiology, history, budget research work, the Central Research Laboratory, achievements, prospects.

Bukovinian State Medical University (Chernivtsi)

Рецензент – проф. В.І. Чебан

Buk. Med. Herald. – 2015. – Vol. 19, № 1 (73). – P. 268-272

Надійшла до редакції 03.10.2014 року